

ANALYSE

Udvikling i effekten af uddannelse for ledige tæt på arbejdsmarkedet

Maj 2025

Indledning

Formålet med denne analyse er at tegne et billede af udviklingen i effektlitteraturen om ordinær uddannelse over tid¹. STAR har på den baggrund foretaget en litteraturlitteraturnemgang af ordinær uddannelse for ledige tæt på arbejdsmarkedet.

I analysen indgår 16 danske studier af tilfredsstillende eller god kvalitet. Studierne er publiceret i perioden fra 2001 til 2024 og dækker tilsammen uddannelsesforløb i en periode på 23 år (fra 1995 til og med 2018). Studierne undersøger effekten målt på beskæftigelse eller ledighedsvarighed. For hver af de 16 studier er effektretningen identificeret. Effekterne er opdelt på uddannelses typer (AMU, almen og videregående) hvis dette fremgår af studiet. Studierne er udvalgt på baggrund af tidligere litteraturreviews, metaanalyser, jobeffekter.dk samt nyeste litteratur, *jf. boks 1*.

Effekten af ordinær uddannelse over tid

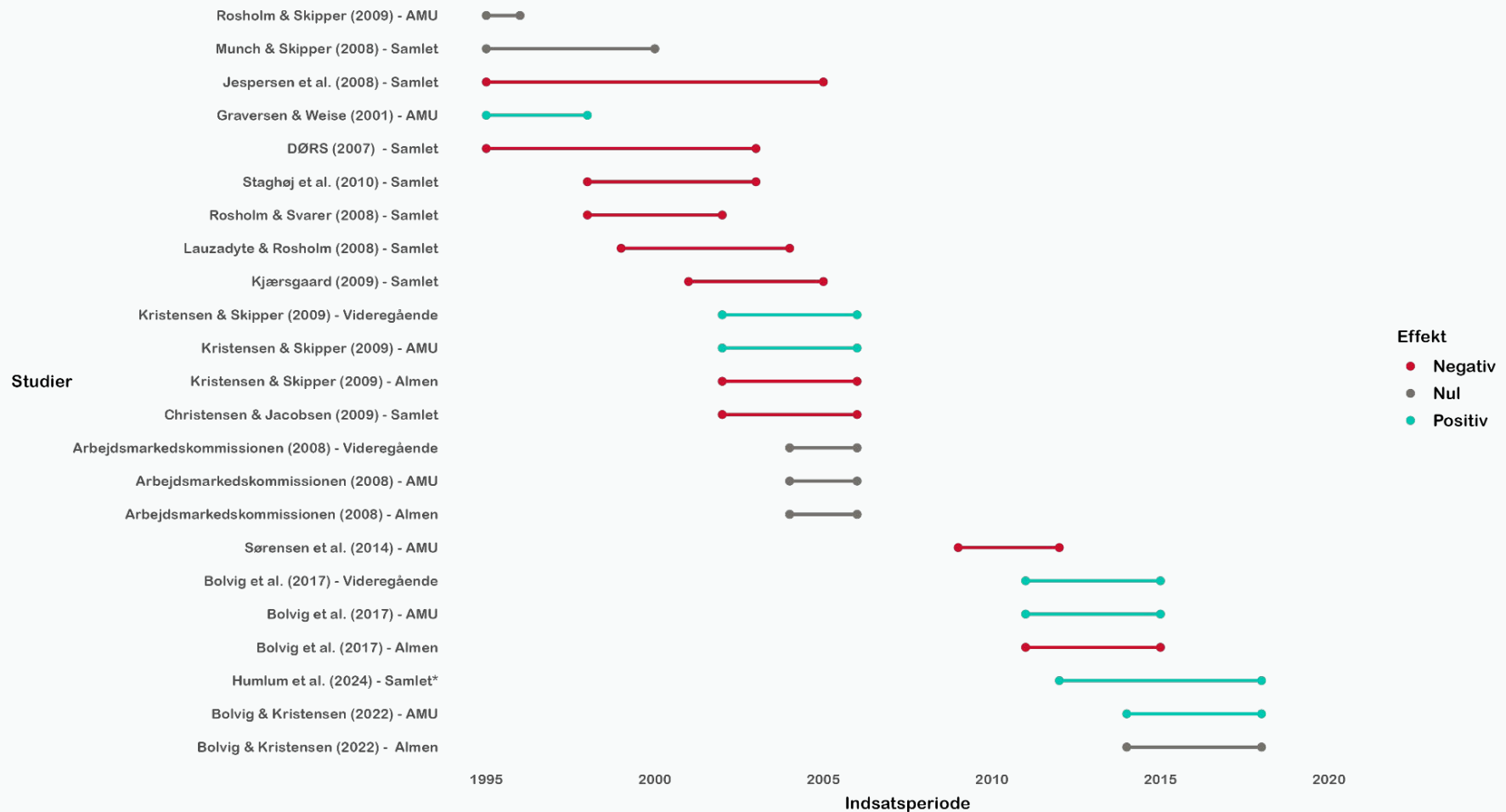
Når man ser på udviklingen i effektretningen af ordinær uddannelse for ledige tæt på arbejdsmarkedet over en 25-årig periode, er der en bevægelse fra primært negative effekter (rød) til primært positive effekter (grøn), *jf. figur 1*. Hver linje i figuren angiver et studie, dets resultat og perioden for de uddannelsesforløb, som indgår i studiet. Positive effekter indikerer et forkortet ledighedsforløb eller øget beskæftigelse.

Studier, som opgør effekten af ordinær uddannelse under ét rapporteres med betegnelsen *samlet*. Ét studie kan indgå flere gange, hvis der er rapporteret særskilte resultater for uddannelses typer. Her rapporteres resultaterne ud fra typen af uddannelse med hhv. *amu*, *videregående* og *almen*.

¹ Ordinær uddannelse efter kapitel 14 *Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats*, dog undtaget erhvervsuddannelser for ledige da denne type uddannelse ikke behandles isoleret i effektlitteraturen.

Figur 1

Effekten af ordinær uddannelse for ledige tæt på arbejdsmarkedet har ændret sig fra overvejende negativ til overvejende positiv

Anm.: Hver linje i figuren angiver et studie, dets resultat og perioden for de uddannelsesforløb, som indgår i studiet. Studier, som opgør effekten af ordinær uddannelse under ét rapporteres med betegnelsen samlet. Et studie kan indgå flere gange, hvis der er rapporteret særskilte resultater for uddannelsestyper. Her rapporteres resultaterne ud fra typen af uddannelse med hhv. amu, videregående og almen. Positive effekter indikerer et forkortet ledighedsforløb eller øget beskæftigelse. *Humlum et al. (2024) indeholder også kurser under øvrigevejledning og opkvalificering (ØVO), hvor der f.eks. også indgår jobsøgningskurser.

Kilde: Se boks 1 og litteraturliste.

Mulige forklaringer på udviklingen

Der kan være flere årsager til, at effekten af uddannelse oftere vurderes positiv i dag sammenlignet med tidligere. Det er i denne analyse ikke muligt at pege på kausale forklaringer, men følgende mekanismer kan spille en rolle:

1. **Ændringer i sammensætning af uddannelser og målgrupper.** En mulig faktor bag udviklingen i effektretning kan være ændringer i sammensætningen af ledige, der deltager i opkvalificering. Flere politiske tiltag har i perioden haft til formål at målrette opkvalificering i beskæftigelsessystemet mod ledige med ingen, kort eller forældet uddannelse. I litteraturen er der indikationer på, at opkvalificering virker bedst for ledige med ingen eller kort uddannelse.

En anden mulig faktor kan være, at der i perioden er sket en ændring i de typer af uddannelser, som tages imod mere AMU-kurser og en målretning af uddannelse mod stillinger med mangel på arbejdskraft. Førnævnte politiske tiltag har målrettet hvilke typer af uddannelse jobparate ledige kan tage imod stillinger med mangel på arbejdskraft via brug af positivlister. Hertil udgøres kurserne på positivlisterne primært af AMU-kurser. I litteraturen er der indikationer på, at korte erhvervsrettede opkvalificeringskurser (AMU) generelt har nul eller positive effekter, mens særligt almene kurser har nul eller negative effekter, *jf. figur 1 i bilag*. Der er også en overvægt af de nye studier, der undersøger AMU særskilt frem for at se på effekten af den samlede gruppe af uddannelser.

2. **Udvikling i evalueringmetoder og tidshorizont.** Givet at al uddannelse medfører en initial fastholdelseeffekt, er det markant sværere at opnå en positiv effekt af uddannelse i studier med korte tidshorisonter. Det gælder særligt for længere opkvalificeringsforløb, som typisk dækker *almene* eller *videregående* kurser.

Tidshorizonten afhænger dels af den valgte metode. Fire metoder går igen i literaturopsamlingen, herunder *Fixed effects*, *Matching*, *Timing of events* og *Instrument variable*, *jf. figur 2 i bilag*. *Timing of events* bruger ledighedsvarighed (tiden fra tilmelding til ledighed til afgang fra ledighed) som effektmål, hvorimod de øvrige metoder typisk ser på omfanget af beskæftigelse over en længere periode på mellem 2 til 5 år. For studier, som bruger *timing of events* vil tidshorizonten derfor være markant kortere end for de andre metoder. Et tidligere litteraturreview af effekten af uddannelse finder, at studier baseret på *timing of events* metoden finder signifikant færre positive effekter, når der sammenholdes andre metoder². Ser man på hvilke metoder, som anvendes over perioden, er der en koncentration af *timing of events* studier i starten af perioden.

De metodiske redskaber i effektlitteraturen er generelt set forbedret over de seneste 25 år. Sammenlignet med de dominerende metoder for et eller to årtier siden (særligt *matching*), er der i dag større fokus på at minimere risikoen for selektionsbias og literaturopsamlingen peger på en tendens til, at nyere studier oftere bruger metoder, som ligger højere i evidenshierarkiet, *jf. figur 2 i bilag*.

² Metrica (2020).

Det indikerer, at den faglige kvalitet af studierne vurderes at blive bedre over tid, *jf. figur 3 i bilag*. Tilsammen tegner det et billede af, at risikoen for selektionsbias er faldende over perioden. Det er da også en selvstændig pointe fra literaturopsamlingens nyeste studie, at selektionsbias i tidligere litteratur kan have resulteret i en undervurderet effekt på grund af selektionsbias³.

3. **Ændringer i konjunkturer og efterspørgsel.** Efterspørgslen på uddannet eller certificeret arbejdskraft kan påvirke effekterne af opkvalificering. En øget efterspørgsel efter uddannet arbejdskraft over tid, vil fx have en påvirkning på studierne fund i positiv retning. En anden bidragende faktor til udviklingen kan være ændringer i konjunkturforhold over perioden. To studier finder indikationer på, at uddannelsesaktivering har højere effekt i lavkonjunktur end i højkonjunktur, hvilket kan afspejle en mindre fastholdelseeffekt i lavkonjunktureren, da det generelt er sværere at finde beskæftigelse end under højkonjunktureren⁴. Ser man på bevægelserne ift. konjunkturcykler i dansk økonomi i perioden 1995 til 2020 har der været flere perioder med højkonjunktur (1998-2001, 2005-2007, 2017-2019) og lavkonjunktur (2002-2004, 2008-2012) i løbet af perioden⁵. Der ses umiddelbart ikke en klart sammenfald mellem konjunkturcykler og udviklingen i effektretningen for ordinær uddannelse over perioden.

³ Humlum et al. (2024).

⁴ De Økonomiske Råd (2012) og Christensen & Jacobsen (2009).

⁵ Christoffer Jessen Weissert (2024).

Boks 1

Inklusionskriterier for studier, som indgår i analysen

Litteratursøgningen har taget udgangspunkt i jobeffekter.dk, tidligere litteraturreviews og ny litteratur, som endnu ikke fremgår på jobeffekter.dk. De tidligere litteraturreviews inkluderer Arendt og Pozzoli (2013), Arendt, Wolf og Verner (2017), Metrica (2020) og Lesner et al. (2024).

De inkluderede studier lever desuden op til følgende inklusionskriterier:

- **Geografi:** Danmark
- **Målgruppe:** Arbejdsmarkedssparate ledige, herunder dagpengemodtagere og jobparate kontanthjælpsmodtagere
- **Indsats:** Ordinær uddannelse
- **Udfald:** Beskæftigelse eller ledighedslængde
- **Effekt mål:** Må ikke være relativ til andre typer indsatser
- **Signifikans:** Skal indeholde test for signifikans eller rapportere standardfejl
- **Analyseniveau:** Effekten målt på individniveau
- **Kvalitetsvurdering:** god eller tilfredsstillende, *jf. boks 2*

Søgningen og afgrænsningen resulterer i en liste på 16 danske studier publiceret i perioden fra 2001 til 2024. Studierne dækker tilsammen uddannelsesforløb i en periode på over 23 år (fra 1995 til og med 2018). For hver af de 16 studier er effektretningen ift. beskæftigelse eller ledighedsvarighed identificeret. Positive effekter indikerer et forkortet ledighedsforløb eller øget beskæftigelse.

For yderligere information om principper for inkluderede studier på jobeffekter.dk henvises til *Protokol for indtastning af resultater på Jobeffekter.dk*.

Boks 2

Kvalitetsvurdering

Kvalitetsvurderingen er baseret på vurderinger på Jobeffekter.dk, Arendt, Wolf og Verner (2017) og STARs egen vurdering. Vurderingen er baseret på et hierarki, der tilsiger, at hvis der findes en vurdering på Jobeffekter.dk er denne lagt til grund. Hvis dette ikke er tilfældet, er der taget udgangspunkt i vurderingen fra Arendt, Wolf og Verner (2017). Hvis der hverken foreligger en vurdering på Jobeffekter.dk eller i Arendt, Wolf og Verner (2017), er det STARs egen kvalitetsvurdering, der er lagt til grund.

På jobeffekter.dk kan studier vurderes som *ikke tilfredsstillende*, *tilfredsstillende* eller *god*. I Arendt, Wolf og Verner (2017) kan studier vurderes som *af høj kvalitet* eller *ikke høj kvalitet*. Studier vurderet til *høj kvalitet* er markeret som *tilfredsstillende*, og studier vurderet til *ikke høj kvalitet* er markeret som *ikke tilfredsstillende*.

Litteratur

Arbejdsmarkedskommissionen, 2008, "Analyse af uddannelsesaktivering" Arbejds-
papir. Kbh.: Arbejdsmarkedskommissionen.

Arendt, J. N. & Pozzoli, D. 2013, "Effekter af ordinær uddannelse for ledige". Kø-
benhavn: KORA - Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og
Forskning.

Arendt, J. N., Wolf, R. T., & Verner, M. (2017). Litteraturreview af effektanalyser
om voksen- og efteruddannelsesindsatsen. København: KORA - Det Nationale In-
stitut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning.

Bolvig, I., Kristensen, N. & Skipper, L., 2017, "Effektevaluering af voksen- og ef-
teruddannelsesindsatsen", KORA.

Bolvig, I., og Kristensen, N., 2022, "Effekten af brugen af efteruddannelse for le-
dige", VIVE

Christensen, R.N. & Jacobsen, R.H., 2009, "Analyser af effekten af aktivering og
voksen og efteruddannelse for forsikrede ledige", Centre for Economic and Busi-
ness Research (CEBR), CBS

De Økonomiske Råd, 2007, "Kapitel III: Dansk arbejdsmarkedspolitik efterår
2000" in *Dansk Økonomi forår 2007*, De Økonomiske Råd, København, pp. 169-
332

De Økonomiske Råd, 2012, "Kapitel II: Arbejdsmarkedspolitik i høj- og lavkon-
junktur" in *Dansk økonomi, efterår 2012*, De Økonomiske Råd, København, pp.
151-254

Graversen, B. & Weise, H. (2001), "Effekter af Aktiveringsindsatsen over for Kon-
tanthjælpsmodtagere", (Arbejdsrapport 02:2001). Kbh.: Socialforskningsinstituttet.

Humlum, A., Munch, J. R. & Rasmussen, M., 2024, "What works for the unem-
ployed?", *Journal of Political Economy* (under review)

Jespersen, S. T., Munch, J. R. & Skipper, L. (2008), "Costs and benefits of Danish
active labour market programmes", *Labour Economics* 15: 859–884.

Kjærsgaard, L.B., 2009, "Effekten af aktivering på køn, alder, uddannelsesniveaue,
regioner og ledighedstidspunkt", *Working Paper* 2009:1, De Økonomiske Råd, Kø-
benhavn.

Kristensen, N. & Skipper, L. 2009, Effektanalyser af voksefteruddannelse, ana-
lyse af individeffekter samt cost-benefit-analyse, AKF.

Lauzadyte, A. & Rosholm, M., (2008), "County, Gender and Year Specific Effects of Active Labour Market Programmes in Denmark", i: Lauzadyte, A., *Active Labour Market Policies and Labour Market Transitions in Denmark: An Analysis of Event History Data*, (Ph.D.,afhandling). Århus: Århus Universitet.

Lesner R.V, Bolvig, I., Lyk-Jensen, S.V., 2024, "Afdækning af mulighederne for at inkludere investeringer i EUD, FGU og VEU i REFUD"

Metrica, 2020. Litteraturreview og metaanalyse om uddannelsesindsatser for arbejdsmarkedsparede ledige.

Munch, J. R. & Skipper, L. (2008), "Program Participation, Labor Force Dynamics and Accepted Wage Rates", *Advances in Econometrics*, 21: 197-262.

Rosholm, M. & Skipper, L. (2009), "Is Labour Market Training a Curse for the Unemployed? Evidence from a Social Experiment", *Journal of Applied Econometrics*, 24:338-365.

Rosholm, M. & Svarer, M. (2008), "Estimating the threat effect of active labour market programmes", *Scandinavian Journal of Economics*, 110: 385-401.

Staghøj, J., Svarer, M. & Rosholm, M. (2010), "Choosing the Best Training Programmes: Is there a Case for Statistical Treatment Rules?", *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 72: 172-200.

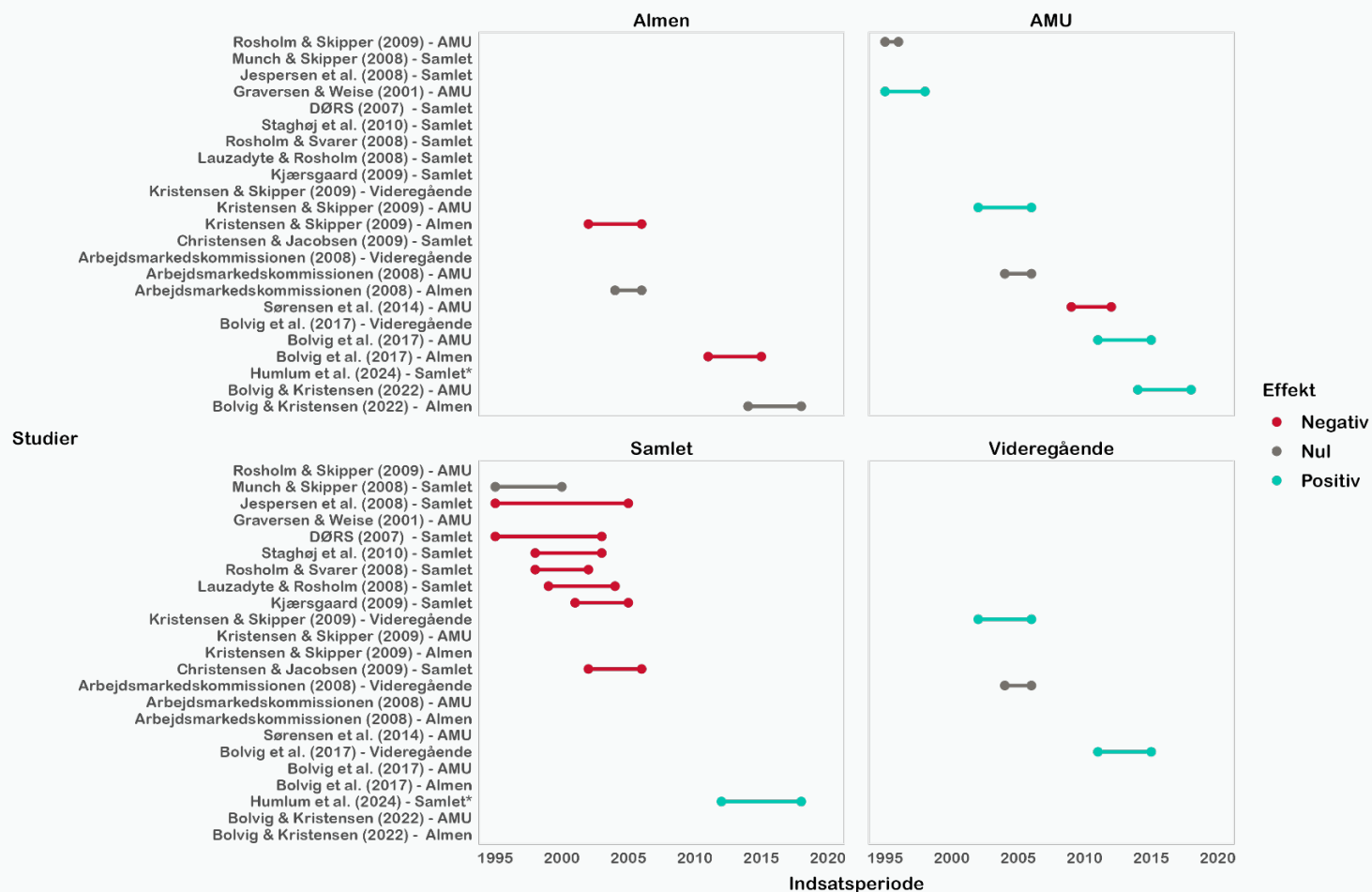
Sørensen, K. L., Arendt, J.N. & Lindegaard Andersen, H. 2014, Effekter af uddannelsesaktivering for forsikrede ledige, KORA. Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning, København.

Weissert, C. J. (2024). Trends and cycles in the Danish economy.

Bilag

Figur 1

Effekten af ordinær uddannelse for ledige tæt på arbejdsmarkedet over tid fordelt på kursustype (AMU, Almen, videregående og som samlet kategori)

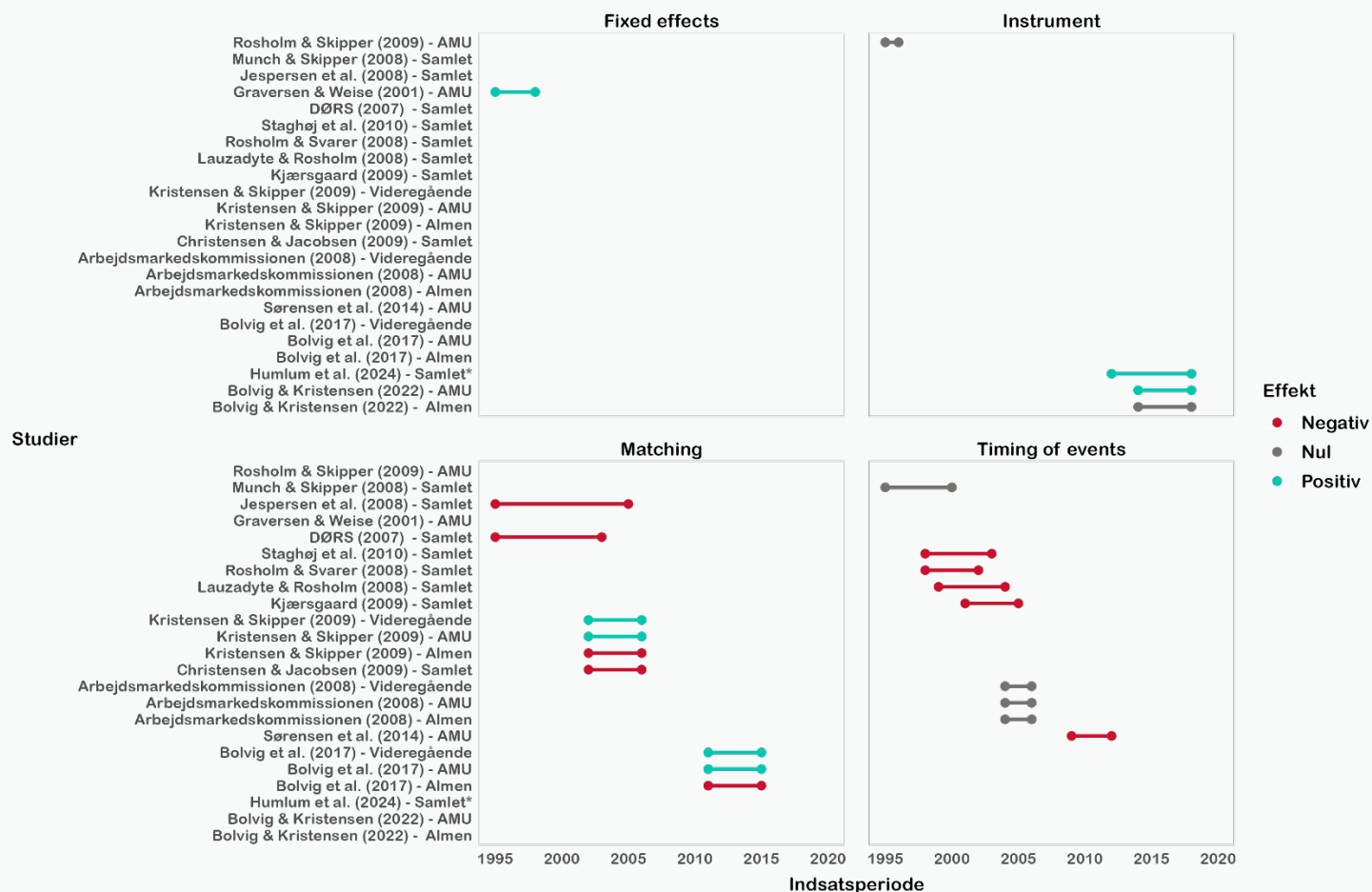

Anm.: Hver linje i figuren angiver et studie, dets resultat og perioden for de uddannelsesforløb, som indgår i studiet. Studier, som opgør effekten af ordinær uddannelse under ét rapporteres med betegnelsen samlet. Et studie kan indgå flere gange, hvis der er rapporteret særskilte resultater for uddannelsesstyper. Her rapporteres resultaterne ud fra typen af uddannelse med hhv. amu, videregående og almen. Positive effekter indikerer et forkortet ledighedsforløb eller øget beskæftigelse. *Humlum et al. (2024) indeholder også kurser under øvrige vejledning og opkvalificering (ØVO), hvor der f.eks. også indgår jobsøgningskurser.

Kilde: Se boks 1 og litteraturliste.

Figur 2

Effekten af ordinær uddannelse for ledige tæt på arbejdsmarkedet over tid fordelt på metoder (Timing of events, Matching, Instrument variabel)

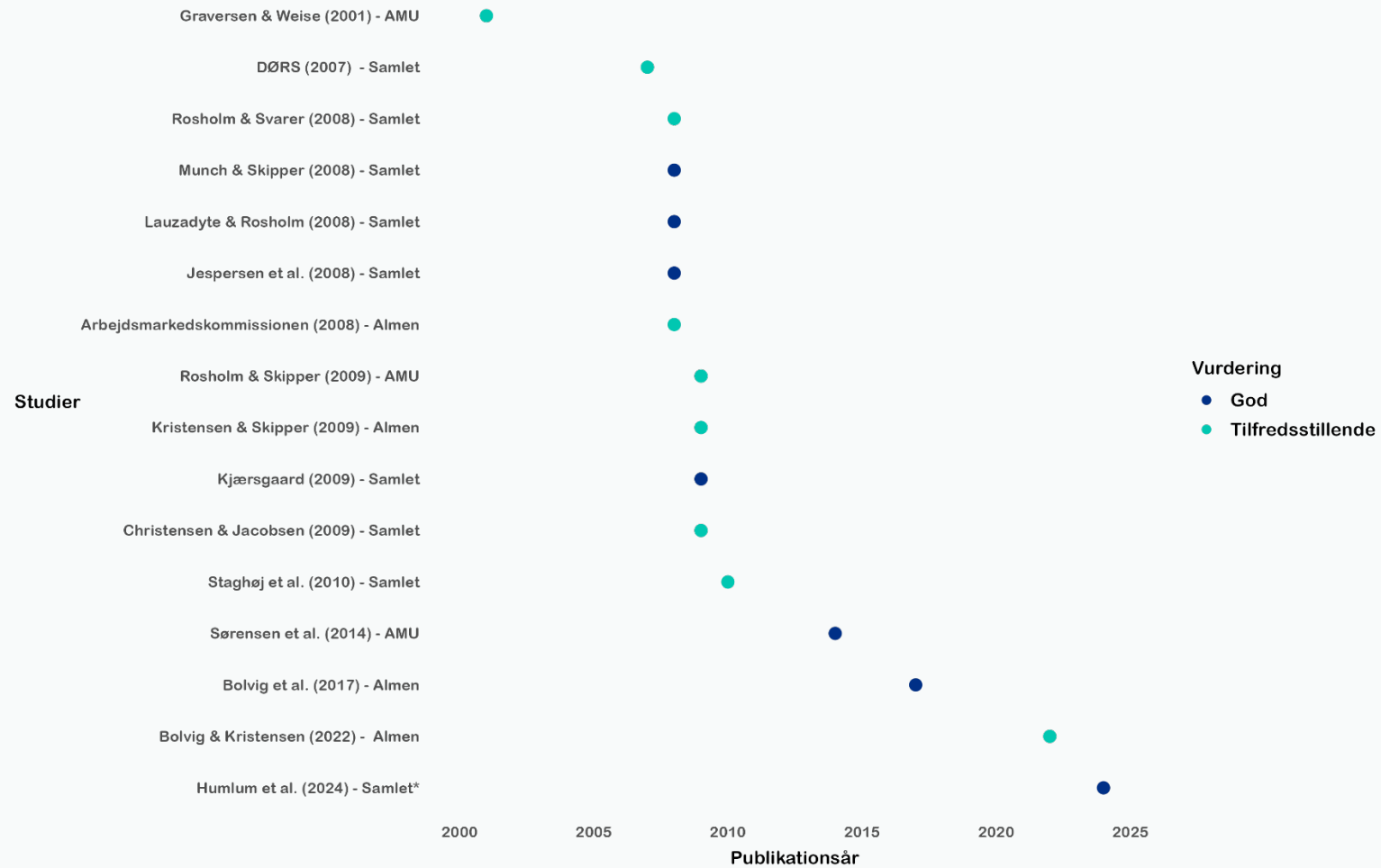

Anm.: Hver linje i figuren angiver et studie, dets resultat og perioden for de uddannelsesforløb, som indgår i studiet. Studier, som opgør effekten af ordinær uddannelse under ét rapporteres med betegnelsen samlet. Et studie kan indgå flere gange, hvis der er rapporteret særskilte resultater for uddannelsesstyper. Her rapporteres resultaterne ud fra typen af uddannelse med hhv. amu, videregående og almen. Positive effekter indikerer et forkortet ledighedsforløb eller øget beskæftigelse. *Humlum et al. (2024) indeholder også kurser under øvrigevejledning og opkvalificering (ØVO), hvor der f.eks. også indgår jobsøgningskurser.

Kilde: Se boks 1 og litteraturliste.

Figur 3

Effekten af ordinær uddannelse for ledige tæt på arbejdsmarkedet over tid fordelt på kvalitetsvurdering.

Anm.: Kvalitetsvurderingerne beror på vurderinger fra jobeffekter.dk og tidligere litteraturgennemgange, jf. boks 2. For de studier, hvor der ikke foreligger en kvalitetsvurdering på jobeffekter.dk eller Arendt, Wolf og Verner (2017) er vurderingen foretaget af STAR. Dette gælder Bolvig & Kristensen (2022) og Humlum et al. (2024). *Humlum et al. 2024 indeholder også kurser under ørigrvejledning og opkvalificering (ØVO), hvor der f.eks. også indgår jobsøgningskurser.

Kilde: Se boks 1 og litteraturliste.